

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

LĒMUMS

PAR TIESVEDĪBAS IZBEIGŠANU

Rīgā

2004. gada 1. decembrī

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Aivars Endziņš, tiesneši Juris Jelāgins, Romāns Apsītis, Aija Branta, Ilma Čepāne, Gunārs Kūtris un Andrejs Lepse,

2004. gada 2. novembrī un 1. decembrī tiesas sēdē, izskatot lietu Nr. 2004-05-01 „**Par Latvijas Sodu izpildes kodeksa 50.⁴ panta ceturtās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91., 94. un 95. pantam**”,

konstatēja:

1. 2004. gada 13. aprīlī Latvijas Republikas Satversmes tiesa (turpmāk – Satversmes tiesa) ierosināja lietu pēc Eduarda Kornakova (turpmāk – iesniedzējs) konstitucionālās sūdzības.

Konstitucionālajā sūdzībā apstrīdēta Latvijas Soduzpildes kodeksa (turpmāk – LSIK) 50.⁴ panta ceturtās daļas (turpmāk – apstrīdētā norma) atbilstība Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91., 94. un 95. pantam.

Apstrīdētā norma noteic: „Notiesātie uzsāk soda izciešanu režīma zemākajā pakāpē. Pēc ievietošanas cietumā viņiem šajā pakāpē jāizcieš ne mazāk kā viena ceturtdaļa no piespriestā soda. Ja notiesātais pirmstiesas apcietinājumā vai soda izpildes iestādē nav izdarījis jaunu noziedzīgu

nodarījumu, rupjus vai sistemātiskus režīma pārkāpumus un ja tas veicinās viņa nostāšanos uz labošanās ceļa, viņu, ņemot vērā pirmstiesas apcietinājumā pavadīto laiku, ar brīvības atņemšanas iestādes administratīvās komisijas lēmumu var pirms termiņa pārvietot no režīma zemākās pakāpes uz režīma vidējo pakāpi. Ne mazāk kā viena ceturtdaļa no piesprietā soda viņam jāizcieš režīma vidējā pakāpē, bet atlikusī daļa – režīma augstākajā pakāpē. No režīma augstākās pakāpes viņu ar brīvības atņemšanas iestādes administratīvās komisijas lēmumu var pārvietot uz daļēji slēgto cietumu vai likumā noteiktajā kārtībā pirms termiņa atbrīvot.”

2. Iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma liegusi viņam iespēju tikt pārvietotam uz slēgtā cietuma soda izciešanas režīma augstāko pakāpi. Tiesa iesniedzējam piesprieda brīvības atņemšanas sodu uz astoņiem gadiem un vienu mēnesi, no tiem viņš gandrīz septiņus gadus pavadīja pirmstiesas apcietinājumā. Pirmstiesas apcietinājumā pavadīto laiku cietuma administratīvā komisija ņēma vērā, pārvietojot iesniedzēju no soda izciešanas režīma zemākās pakāpes uz vidējo, taču, atsaucoties uz apstrīdēto normu, tika noraidīts viņa lūgums par pārvietošanu uz augstāko pakāpi. Līdz ar to iesniedzējs nav varējis pretendēt uz tiesībām, kuras pienākas notiesātajiem soda izciešanas režīma augstākajā pakāpē, tostarp uz tiesībām nosacīti pirms termiņa tikt atbrīvotam.

3. Latvijas Republikas Saeima (turpmāk – Saeima) atbildes rakstā lūdz atzīt konstitucionālo sūdzību par nepamatotu un noraidīt to. Saeima izsaka viedokli, ka apstrīdētā norma jāskata kopsakarībā ar LSIK 50.³ panta ceturto daļu, kas paredz, ka nosakot soda izciešanas režīma pakāpju termiņus, tajos ieskaitāms iepriekšējais apcietinājums. Atbildes rakstā norādīts, ka no šīs un citām LSIK normām neizriet, ka apcietinājumā pavadīto laiku varētu ieskaitīt tikai slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākās pakāpes termiņā. Pēc Saeimas uzskata, ja apcietinājumā pavadītais laiks pārsniedz pusi no piesprietā soda termiņa, ir jālemj par notiesātā pārvietošanu uz režīma augstāko pakāpi.

Tādējādi Saeima uzskata, ka izskatāmajā lietā problēma ir likuma normu interpretācijā un piemērošanā, nevis apstrīdētās normas atbilstībā Satversmei.

Satversmes tiesa **secināja**:

4. Latvijā soda progresīvās izpildes sistēma tika izveidota ar 1994. gada 15. decembra likumu „Grozījumi Latvijas Labošanās darbu kodeksā”. Saskaņā ar LSIK 50.¹ panta otro daļu soda progresīvās izpildes sistēmai ir pakļauti visi notiesātie slēgtajos cietumos un daļēji slēgtajos cietumos neatkarīgi no piespriedē soda ilguma. Soda izciešanu uzsāk ar soda izciešanas režīma zemāko pakāpi.

Apstrīdētā norma noteic, ka soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē jāizcieš ne mazāk kā viena ceturtdaļa no piespriedē soda, ņemot vērā pirmstiesas apcietinājumā pavadīto laiku. No zemākas pakāpes notiesāto var pārvietot uz režīma vidējo pakāpi, kur jāizcieš ne mazāk kā viena ceturtdaļa no viņam piespriedē soda, bet atlikusī daļa – režīma augstākajā pakāpē.

Tikai no režīma augstākās pakāpes notiesāto var pārvietot uz daļēji slēgto cietumu vai likumā noteiktajā kārtībā pirms termiņa atbrīvot.

Tātad notiesātais, kurš izcietis pusi no piespriedē soda, var tikt pārvietots uz soda izciešanas režīma augstāko pakāpi un var cerēt uz pirmstermiņa atbrīvošanu.

5. Apstrīdētā norma iesniedzējam liedza iespēju tikt pārvietotam uz režīma augstāko pakāpi un pirmstermiņa atbrīvošanu, jo viņš bija ilgstoši atradies pirmstiesas apcietinājumā. Saskaņā ar Matīsa cietuma 2004. gada 19. janvāra izziņu Nr. 11/4-318 tiesības tikt pārvietotam uz režīma augstāko pakāpi viņam radīsies tikai pēc soda termiņa beigšanās.

Nevar piekrist Saeimas viedoklim, ka apstrīdētā norma, kas regulē soda izpildes režīmu **slēgtajos cietumos**, jāinterpretē sistēmiski kopsakarā ar LSIK

50.³ panta ceturto daļu un pirmstiesas apcietinājumā pavadītais laiks ir ieskaitāms arī soda izciešanas režīma vidējās pakāpes termiņā.

Satversmes tiesa uzskata, ka kopsakarā ar LSIK 50.³ panta ceturto daļu ir interpretējams LSIK 50.⁵ pants, kas regulē soda izpildes režīmu **daļēji slēgtajos cietumos**, jo šajā pantā nav īpašas atrunas par pirmstiesas apcietinājumā pavadīto laiku. Savukārt apstrīdētā norma noteic, ka slēgtajos cietumos, pirmstiesas apcietinājumā pavadītais laiks ir ņemams vērā, lemjot par notiesātā pārvietošanu no soda izciešanas režīma zemākas pakāpes uz vidējo pakāpi. Šī norma ir uzskatāma par speciālu tiesību normu, kurai ir prioritāte pār LSIK 50.³ panta ceturtais daļas tiesību normu.

Tādējādi apstrīdētā norma neparedz pirmstiesas apcietinājumā pavadītā laika ieskaitīšanu soda izciešanas režīma vidējās pakāpes termiņā.

6. 2004. gada 11. novembrī Saeima pieņēma likumu „Grozījumi Latvijas Sodu izpildes kodeksā”, ar kuru apstrīdētā norma izteikta jaunā redakcijā. Citastarp normas jaunā redakcija noteic: „Ja notiesātais pirmstiesas apcietinājumā un soda izpildes vietā izcietis pusi no piesprietā soda un nav izdarījis rupjus vai sistemātiskus režīma pārkāpumus, viņu ar brīvības atņemšanas iestādes administratīvās komisijas lēmumu var pārvietot uz soda izciešanas režīma augstāko pakāpi.”

Līdz ar to notiesātajiem, kuri ilgstoši ir atradušies pirmstiesas apcietinājumā, soda izciešanas laikā pastāvēs iespēja tikt pārvietotiem uz režīma augstāko pakāpi un tikt atbrīvotiem pirms termiņa.

Valsts prezidente šo likumu izsludinājusi 2004. gada 25. novembrī, un tas stāsies spēkā 9. decembrī.

Iesniedzējam soda izciešanas termiņš ir beidzies 2004. gada 11. oktobrī.

Ņemot vērā augstākminēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 6. punktu, Satversmes tiesa

nolēma:

izbeigt tiesvedību lietā Nr. 2004-05-01 „**Par Latvijas Sodū izpildes kodeksa 50.⁴ panta ceturtās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91., 94. un 95. pantam**”.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

A. Endziņš